

له وئ ئیبراهیم و موساو عیسا و هه ندیک له پیغه مبه رانی تری بی نی سه لامی خوی گه وره یان لی بی ت- و پیغه مبه ری خوا پیشنو یژی بو ک ردن، پاشان ئاره ق و شیر یان پیشک هشی پیغه مبه ر کرد و پیغه مبه ریش (صلی الله علیه وسلم) شیر ی هه لبژارد و به وهش ئاره ق له سه ر ئوممه تی موحه ممه د حه رام کرا. دواتر هه ر له و شه وه دا بلن دبوونه وه (معراج) به پیغه مبه ری خوا کرا. (معراج): بریتیه له به رز ک ردنه وه ی پیغه مبه ری خوا له مزگه وتی ئه قساوه بو حه وت ته به قه ی ئاسمان و سه رووی ئه ویش له (سدره المنتهی) دا. پیغه مبه ری خوا یه کسه ر له گه ل خوی گه وره دا دواوه. پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) نو یژی له سه ر فه رز کرا و دواتر گه رایه وه بو (بیت المقدس) له هه مان شه ودا. هه ری هک له (إسراء) و (معراج) له یه ک جیا نابنه وه و به گیان و لاشه ی پیغه مبه ر له کاتی بی داری دا کراون. هه ری هک له قورئان و سوننه ت ئاماژه یان به (إسراء) و (معراج) ک ردوه و زور رووداویان تی دایه؛ له وانه گف توگۆ ی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) له گه ل پیغه مبه ران سه لامی خویان لی بی ت-، بی نی نی ئاگری جه ه نه م، بی ستنی خشی پی نووسی نی ک رداری به نده کان له لایه ن فری شته کانه وه، بی نی نی (بیت المعمور) له ئاسمانی حه وت، باس ک ردنی (سدره المنتهی)، وه سفی جبریل سه لامی خوی لی بی ت-، هه لبژار دنی شیر له لایه ن پیغه مبه ری خوا وه، فه رز ک ردنی په نجا نو یژ له شه و و رۆژی کدا و دواتر که م ک ردنه وه ی بو بی نچ نو یژ.

ئیسلام گه ی شته مه دینه (یثرب) پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) هه می شه هه ولی دها شو ی نیک بدۆ زی ته وه تا بی کاته بنکه بو بانگه پی رۆزه که ی. له بو نه کانی عه ره بدا پیغه مبه ر به نه ی نی یه وه ده چوه لای تیره و هۆزه کانی عه ره ب له مه ککه، باسی ئیسلام و بانگه وازی خوی گه وره ی بو ده ک ردن. هه ندیک یان به ناشیرینی وه لای میان ده دایه وه و که می کیش یان مه ر دانه وه لای میان ده دایه وه؛ له وانهش که پیغه مبه ر خۆ ی پی گه یان دن و باسی ئیسلامی بو ک ردن (٦) که س بوون له خه لکی (یثرب). پیغه مبه ر لی پرسین: ئیوه کی ن؟ وتیان: خه زره جین. پیغه مبه ر وتی: له هاو په یمانانی جووله که ن؟ وتیان: به لی. پیغه مبه ر وتی: داده نی شن تا نه ختی ک له گه ل تاندا بدویم؟ وتیان: به لی. پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) له گه لیاندا دانیش ت و بانگی ک ردن بو لای خوا و قورئانی بو خو ی ن دن. لی ره دا خه زره جیه کان بو یه کیان رووانی و وتیان: ئه مه ئه و پیغه مبه ره یه که جووله که کان ئه مان تر سی ن پی ی. وه رن با ئیمه ده ستی پیش خه ر بین و شو ی نی بکه وین. هه موو باوه رپ یان پی ک رد و مسو لمان بوون. وتیان: ئیمه خزه مبه کانمان جی هی شتو وه (ئه وس و خه زره ج)، کو مه ل نی یه هی نده ی ئه وان دو ژمنا یه تی یان له ناودا بی ت، به لکوو خوی گه وره له سه ر ده ستی تو یه کیان بخاته وه ئه و کاته که س له تو به ده سه لآ تر نادی ت.

کاتی ک ئه و چه ند نه فه ره گه رانه وه (یثرب)، ده نگو باسی پیغه مبه ر یان بو قه ومه که یان باس ک رد و ئا ماده بی یه کی زور فراوان یان ده ست که وت. به شی وه یه ک مال نه ما له ناو ئه وس و خه زره ج دا ناوی مو حوممه دی تی دا نه بری ت (صلی الله علیه وسلم).

خه لکی (یثرب) په یمان ده دن به پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) سالی ک تی په ری و (١٢) که س له مسو لمانه کانی مه دینه له کاتی حه جدا هاتنه وه بو لای پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم). له عه قه به له شه ودا به پیغه مبه ر گه ی شتن و ئیسلامه تی یان تازه ک ردوه و په یمان یان به پیغه مبه ر دا که به هی چ جو ری ک هاوه ل بو خوا دانه نی ن، دزی نه که ن، شه روا لپی سی نه که ن، درو و

بوختان هه‌له‌به‌ستن، له‌ کاری چاکه‌دا له‌ فرمانی خۆی گه‌وره‌ ده‌رنه‌چن. ئه‌گه‌ر ئه‌مه‌یان به‌جی هه‌ینا، به‌هه‌شت جیگه‌یان ده‌بیت؛ ئه‌گه‌ر له‌ هه‌ندیکیشی لایان دا، ئه‌و کاته‌ خۆی گه‌وره‌ ئه‌گه‌ر ویستی سزایان ئه‌دا یان لایان ده‌بووریت. له‌ سه‌ر داخوایی خۆشیان پیغه‌مبه‌ر (مصعب بن عمیر) له‌گه‌لدا ناردن بۆ ئه‌وه‌ی قورئانیان پێ بلی و فی‌ری ئایینیان بکات. سالی داها‌توو له‌ کاتی حه‌جا (٧٥) له‌ مسو‌لمانه‌کانی مه‌دینه‌ ها‌تنه‌وه‌ بۆ مه‌که‌که‌. پیغه‌مبه‌ر چاوی که‌وت به‌ شان‌دیکیان و بریاریان دا له‌ نیوه‌شه‌ودا له‌لای عه‌قه‌به‌ به‌نه‌ینییه‌وه‌ کۆب‌نه‌وه‌ به‌مه‌رجیک که‌س ناگای لی نه‌بیت و به‌په‌نه‌انی ئه‌نجام بدریت. کاتیکی سییه‌کی شه‌و تیپه‌ری، له‌ عه‌قه‌به‌دا پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) چاوی به‌ هه‌موویان که‌وت. عه‌باسی مامی له‌گه‌لدا بوو ئه‌گه‌رچی هه‌یشتا له‌سه‌ر ئایینی قوره‌یش بوو. عه‌باس وتی: موحه‌مه‌د له‌ ئیمه‌یه‌ وه‌ک خۆتان ده‌زانن، ئه‌وانه‌شمان که‌ باوه‌رمان پێ نه‌هه‌یناوه‌ پاراستوو‌مانه‌. ئه‌و له‌ناوماندا به‌ده‌سه‌لات و به‌حورمه‌ته‌، به‌لام ده‌یه‌و‌یت ب‌یته‌ ناو ئیوه‌وه‌، جا ئیوه‌ش ئه‌گه‌ر ده‌زانن ئه‌وه‌ی داواتان لی ده‌کات به‌جی دین و له‌ دو‌ژمنه‌کانی ده‌پاریزن، ئه‌وا باشه‌. ئه‌گه‌ر که‌مه‌ترخه‌میشی له‌گه‌لدا ده‌که‌ن، ئه‌وه‌ له‌ ئیستاوه‌ لی گه‌رین با له‌ناو که‌سوکاری خۆیدا بمینیته‌وه‌. ئه‌وان وتیان: فه‌رموو ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا قسه‌ت بکه‌ و چۆنت پێ چاکه‌ بۆ خۆی گه‌وره‌ و بۆ خۆت پیمان بلی. پیغه‌مبه‌ری خواش قورئانی بۆ خویندن و بانگی کردن بۆ لای خۆی گه‌وره‌ و باسی ئیسلامی بۆ کردن. پاشان وتی: "یارمه‌تیم بده‌ن و بمپاریزن له‌وانه‌ی خۆتان و خاوه‌خیزانتانی لی ده‌پاریزن. ئه‌گه‌ر ئه‌وه‌شتان کرد، به‌هه‌شتتان ده‌س ئه‌که‌و‌یت." پاشان هه‌موو پیکه‌وه‌ په‌یمانان به‌ست. پیغه‌مبه‌ر وتی: "(١٢) که‌س له‌ناو خۆتاندا هه‌لب‌زیرن ب‌نه‌ نه‌قیب (ل‌پرسراو)؛ هه‌ر نه‌قیبه‌ ل‌پرسراوی کۆمه‌لی خۆی ده‌بیت." له‌دوای ته‌واوبوونی حه‌ج، مسو‌لمانه‌ مه‌دینه‌یییه‌کان گه‌رانه‌وه‌ بۆمه‌دینه‌ و به‌ته‌واوه‌تی ئیسلام له‌وئ ب‌لاو بووه‌وه‌ و ئاشکرا بوو. ئیسلام ورده‌ورده‌ ده‌سه‌لاتی په‌یدا ده‌کرد و بتپه‌رست و جووله‌که‌ش ده‌سه‌لاتیان که‌م ده‌بووه‌وه‌